

Тетяна Мединська

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, кредиту та страхування

Юлія Марцінко

магістр спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Львівський торговельно-економічний університет,

м. Львів

ОБЛІК ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ У ПОДАТКОВИХ ОРГАНАХ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Одним зі способів податкового контролю є ведення обліку платників податків та їх податкових надходжень. Облік платників податків ведеться з метою створення умов для здійснення контролюючими органами контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [1]. Обліку або реєстрації у контролюючих державних органах підлягають усі платники податків без винятку.

Взяття на облік фізичних осіб - підприємців в органах державної податкової служби здійснюється за місцем їх державної реєстрації на підставі відомостей з реєстраційної картки, наданих державним реєстратором згідно із Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [2]. Приватні нотаріуси та інші фізичні особи, умовою ведення незалежної професійної діяльності яких згідно із законом є державна реєстрація такої діяльності у відповідному уповноваженому органі та отримання свідоцтва про реєстрацію чи іншого документа (дозволу, сертифіката тощо), що підтверджує право фізичної особи на ведення незалежної професійної діяльності, в строк 10 календарних днів після такої реєстрації зобов'язані стати на облік в органі державної фіскальної служби за місцем свого постійного проживання.

Облік самозайнятих осіб здійснюється шляхом внесення до Державного реєстру фізичних осіб – платників податків (далі – Державний реєстр) записів про державну реєстрацію або припинення підприємницької діяльності, незалежної

професійної діяльності, перереєстрацію, постановку на облік, зняття з обліку, внесення змін стосовно самозайнятої особи, а також вчинення інших дій, які передбачені Порядком обліку платників податків, зборів.

Для взяття на облік фізичної особи, яка має намір провадити незалежну професійну діяльність, така особа повинна подати заяву та документи особисто (надіслати рекомендованим листом з описом вкладення) або через уповноважену особу до органу державної фіскальної служби за місцем постійного проживання. Взяття на облік самозайнятої особи здійснюється органом державної податкової служби не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відповідних відомостей від державного реєстратора (для фізичних осіб - підприємців) або прийняття заяви (для осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність).

Довідка про взяття на облік платника податків надсилається (видається) фізичній особі - підприємцю або особі, яка здійснює незалежну професійну діяльність, наступного робочого дня з дня взяття на облік. Фізичній особі, яка провадить незалежну професійну діяльність, довідка про взяття на облік платника податків видається органом державної фіскальної служби із зазначенням строку, якщо такий строк вказаний у свідоцтві про реєстрацію чи іншому документі (дозволі, сертифікаті тощо), що підтверджує право фізичної особи на провадження незалежної професійної діяльності.

Облік фізичних осіб – платників податків ведеться у Державному реєстрі за реєстраційними номерами облікової картки платника податків, а осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган, ведеться в окремому реєстрі Державного реєстру за прізвищем, ім'ям, по батькові (за наявності), серією та/або номером діючого паспорта громадянина України без використання реєстраційного номера облікової картки платника податків (до паспортів зазначених осіб вноситься відмітка, яка свідчить про наявність права здійснювати будь-які платежі за серією та/або номером паспорта) [3, с. 90].

Державний реєстр створений для забезпечення єдиного державного обліку фізичних осіб, які зобов'язані сплачувати податки, збори у порядку та на умовах, що визначаються Кодексом та іншими нормативно-правовими актами України, з метою створення умов для здійснення контролюючими органами контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотриманням податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

За даними ДПС України, на початок 2020 року кількість зареєстрованих фізичних осіб-підприємців (платників єдиного податку) в Україні становила 1885,9 тис. осіб, що на 19,8 тис. більше, ніж на початок 2019 року (рис. 1).

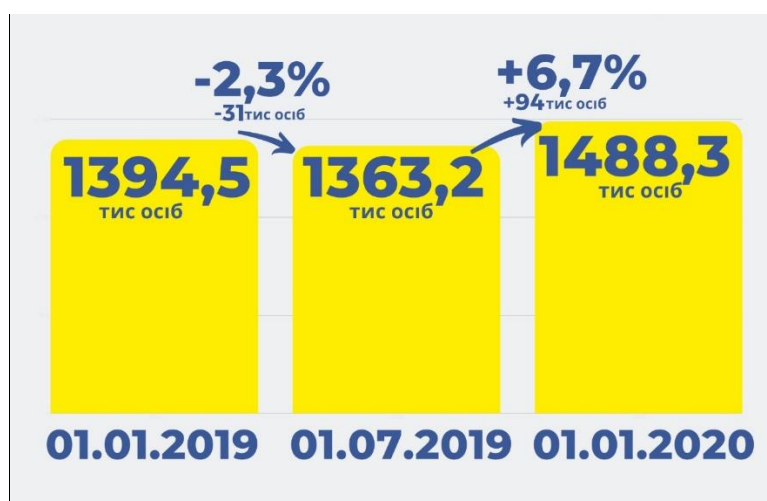

Рис. 1. Кількість платників єдиного податку в Україні станом на 2019-2020 рр.

Як свідчать дані рис. 1, суттєво зросла кількість ФОПів на спрощеній системі оподаткування. Загалом, порівняно з минулим роком, спрощенців побільшало майже на 93,8 тис. осіб. Так, якщо на 1 січня 2019 року на спрощеній системі оподаткування перебувало 1,39 млн осіб, то на 1 липня 2019 року їхня кількість знизилася до 1,36 млн платників. Втім вже на 1 січня цього року відбулося зростання до 1,5 млн підприємців. При цьому третю групу обрали 596 тис. осіб, що на 79 тис. більше, ніж на 1 січня попереднього року.

Відповідно спостерігається позитивна динаміка росту бюджетних надходжень від єдиного податку, у 2019 році платниками було сплачено 24,95 млрд грн єдиного податку, що на 25,5 % більше, ніж у 2018 році (рис. 2).

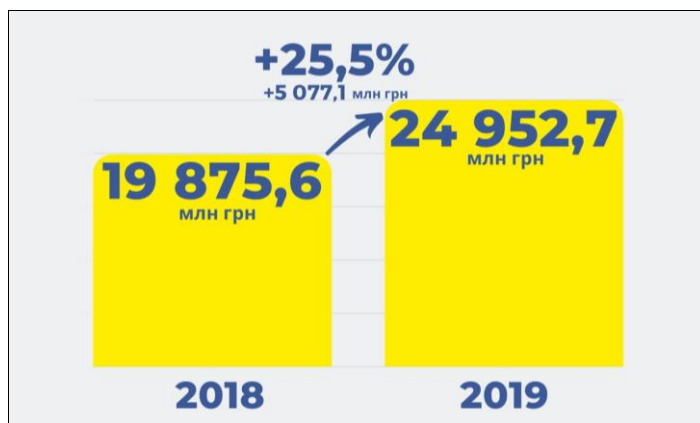

Рис. 2. Надходження єдиного податку до бюджету України за 2018-2019 рр.

Дані, подані в рис. 2, свідчать про поживавлення ділової активності на рівні мікробізнесу на спрощеній системі, і, відповідно, збільшення надходжень до бюджету від єдиного податку. Зі свого боку, податкова служба намагається і надалі покращувати якість податкового сервісу, у тому числі й розширення переліку та якості електронних послуг для єдиноплатників.

У цьому напрямі органам ДПС необхідно вдосконалити електронні послуги для фізичних осіб-підприємців – платників єдиного податку за допомогою засобів інформаційно-телекомунікаційної системи, а саме: направлення заяви про застосування спрощеної системи оподаткування, подання запитів про отримання витягів з реєстру платників єдиного податку та отримання витягів з реєстру платників єдиного податку.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про затвердження порядку обліку платників податків і зборів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11>.
2. Офіційний сайт ДПС України. URL: <https://www.tax.gov.ua/nkoblik-platnikiv-pod/>
3. Мединська Т. В. Податковий менеджмент. ЛТЕУ, 2018. 320 с.